

Izhaja vsaki četrti ob 11. uri, do oddaje Rokopisi se ne vlačajo. Nehtankovano pisana se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 krone. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1-50.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija števil. 7.

Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8.—12. uro dne v upravništevni sobi

Naročnino in naznana sprejema upravništvo v Gorici, Semenska ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin, dvakrat 12 vin, trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Naročnino in oglase je plačati v Gorici.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Nekaj misli iz govora dr. Kreka v Bovcu dne 21. julija.

II.

Kdo je ud države?

V zadnji številki smo zaključili odstavke „Liberalna in krščanska načela“ z izjavo, da je francoski državni zbor l. 1789. razdružil vse stanovske srenje ter odvzel občinam vse pravice; da je pa nasprotno postala vlada vse-mogoča.

Na podlagi tega se zdaj poprašamo, kdo je ud države?

Po krščanskih načelih je država zavoljo ljudij, vlada zavoljo ljudij in ne narobe, ljudje radi države. Po liberalizmu se je pa izgubilo to načelo; po liberalnih naukih je država vse-mogoča, je bog in torej vsi udje nekaki sužnji, dočim nas uči že zdrava pamet, da je vlada le pomočnica, varuhinja in voditeljica državnih udov.

Treba pa, da dobro umemo besedo: „ud države“.

Po krščanskem načelu niso posamezniki zase neposredni člani in samo oni člani države, ampak so najprej posamezni udje med sabo združeni v večje ali manjše samostojne jednotne družbe in še-le te večje ali manjše družbe tvorijo med seboj skupno celoto, v tem slučaju — državo.

Posameznik je vsak človek v državi zase, je vsak državljani; večje in manjše samostojne jednotne družbe, ki so po krščanskem načelu pravi udje države, pa so: družine, stanovi občin, narodi. Istina je, da je občina zveza več družin, država pa zveza več občin (ne posameznikov!) v eno celoto!

Nasproti krščanstvu trdi liberalizem, da so pred državo le posamezniki, le posamezni ljudje udje države; liberalizem ne priznava družine za celoto, liberalna država pravi, da ni njen član

družina, ampak le posamezni udje družine: prvi član je torej oče, drugi mati, tretji sin itd.; vsi so pa pred državo jednaki.

Ravno tako n. pr. čevljarjski stan: v očeh države je njen ud vsak čevljar posebej in ne čevljarjski stan kot celota, kakor uči krščanstvo. Ravno tako je z drugimi stanovi in drugimi naravnimi jednotami, občinami, narodom in deželami.

Liberalna država je torej razdružila vse stanovske srenje in sploh prej samostojno stoječe večje in manjše naravne jednote, ki so imele velike pravice in so se pod nadzorstvom in varstvom države same vladale. Ko jih je razdružila, jim je vzela tudi vse pravice ter jih sebi prilastila.

V jedinstvi je moč, v razdruženju pa poguba. In slabe posledice liberalnega razdruževanja so se jele takoj kazati, se kažejo in se bodo kazale bolj in bolj. Za vzgled naj služijo naslednji odstavki.

III.

Pravice družine.

Ker smatra liberalna država za svoje ude le posamezne ljudi, je vzela, kakor rečeno, vse pravice srenjam in drugim naravnim jednotam — država ima tako rekoč vsakega posameznika na vajetih, kakor voznik konje. S to uredbo je prevrgla ves družabni, v naravi utemeljeni in po krščanstvu potrjeni in varovani red v človeški družbi.

Zakon je sveta stvar, naravno tudi nerazrušen. No, liberalna država ga je proglasila za svoobodno stvar. Sklepa se in loči prosto.

Iz zakona se narod otroci. Ali niso otroci vže po naravnem zakonu izključna last očeta in matere? Da, toda liberalna država noče priznavati te pravice družini. Starišev pravica in dolžnost je vzgoja otrok — no, liberalna država je vzela starišem to pravico, vzgaja

otroke, kakor se ljubi nji — tudi proti volji starišev.

Vzgoja po šolah je torej odvisna od države, — od njenih postav in učnih načrtov, ki so lahko tudi popolnem protiverski.

Stariši so pobožni, pošteni, verni kristjani; njihova želja je, da bi bili tudi otroci taki, a liberalna država jim tega ne dovoljuje, pač pa vzgaja njihove otroke čisto v popolno protikrščanskem, protikatoliškem ali brezverskem duhu.

Vzgoja otrok je odvisna tu in tam pa tudi od učiteljev, ki čisto pozabljajo svoje vzvišeno zvanje kot namestniki starišev in izgubljajo s tem svo pravico, da se sploh imenujejo učitelji.

Stariši imajo pravico, zahtevati, kakšna naj bo šola in vzgoja njihovih otrok, nima pa pravice država vsiljati starišem svoj način vzgojevanja.

Kako velika krivica se torej godi starišem od liberalne države, kako veliko zlo porajajo liberalna načela — kako se teptajo v prah svete pravice starišev, naravno utemeljene pravice družine! (Dalje pride.)

V čegavem imenu deluje šola?

Navadno se misli, da država edina določuje vzgojo otrok v šoli in da učitelj uči v imenu države.

To pa je huda zmota! Le oče in mati imata neposredno pravico nad svojimi otroki in le onadva imata neposredne dolžnosti do njih. Njih neposredna dolžnost je, skrbeti za njih telo, pa tudi za vzgojo njihovega duha. Tej dolžnosti se ne moreta odreči, ker jo zahteva narava. Za duševno vzgojo sta onadva odgovorna.

Kaj pa država? Država mora očeta in mater pri vzgoji podpirati, nima pa nikakor neposredne pravice do vzgoje.

Vse šole, katere ustanavlja država, so le v podporo starišem, da se s tem poduk in vzgoja pospešuje in olajšuje. Učitelji, katere država nastavlja so le pomočniki starišem.

Kaj sledi iz tega? Iz tega sledi, da učijo učitelji v šoli ne v imenu države, ampak v imenu starišev. Država jih pošilja in nastavlja le v podporo starišem.

Kaj naj rečemo o modernih prisilnih šolah? Te šole nasprotujejo naravnemu pravu, če ne vzgajajo otrok tako, kakor so jih stariši dolžni vzgajati. Protinaravno je, ako se sili stariše pošiljati otroke v take šole, ki nasprotujejo njihovim naravnim pravicam in dolžnostim.

Prosimo gg. učitelje, da te naše načelne besede nekoliko premislijo ter si vedno bolj prizadevajo vzgajati nedolžno dečo v smislu starišev, ki želijo versko-nravnega vzgoje!

Po katoliškem svetu.

Sv. katoliška cerkev na Kitajskem. — Slovence bo gotovo zanimalo vedeti, kako neusmiljeno so lansko leto kitajski boksarji preganjali kristijane. Zato hočemo zbirati razne podatke o tem preganjanju ter jih po malih odlomkih priobčevati v „Prim. Listu“.

V zapadnih Mongoliji je kraj po imenu: Erceocingti, v katerem je deloval škof (apostolski vikar) Hammer z drugimi misijonarji. Ko se je nevarnost bližala, je zapovedal misijonarjem naj si rešijo življenje bežeč v kraj Santavho. Sam pa je pokleknil pred Najsvetejši sakrament in prosil razsvetljenja. Sklenil je ostati pri svojih ovčicah. Dne 7. avgusta 1900 so boksarji obdali mesto, toda kristijani so njih napad srečno odbili in sicer dvakrat. Dne 27. avgusta so boksarji ponovili napad ter premagali kristijane. Pomorili so jih 500. Okolu 200 krščanskih žensk in deklic pa so odpe-

Tone: Ne bojim se, kajti jaz ne trdim in ne bom trdil, da je morilec Luchen tak, kakoršen je naš presv. cesar; toda kdor taji neumrjočo dušo, ta je podoben Lucheniju in vsem zverem v človeški podobnosti...

3. pa še nekaj! Ko bi bral zgodovino — zgodovina je dobra učiteljica, mnogo boljša, kakor tvoji „učenci“ — ko bi tvoj bral zgodovino, zvedel bi iz nje, kako so se taki dušotajci obnašali na smrtni postelji: kaka sprememba, kak glas! Tu leže — smrt se bliža — že gledajo v obraz Resnici, ki jih bo sodila... Strast je minila — vest se oglašuje — duša trepeče... O sedaj so spoznali, da je duša! Kako željno čakajo tolažnika duhovnika! Ne zaničujejo ga več, ne šalijo se s se spovedjo, ne tajé več, da je duša in — pekel...

Koliko takih vzgledov ima zgodovina — in če hočeš, najnovejša! — Pa prav ta zgodovina pričča tudi, da sploh ni bilo ljudstva, ki bi v celoti tajilo dušo — življenje na drugem svetu. Omikani narodi in divjaki so verovali v posmrtno življenje. Dokaz ti bode molitev in daritev za ranjke!

Jurij: Ha, da plačujemo farjem, zato so molitve in maša in vse druge neumnosti...

LISTEK.

Pogovori

iz sedanjih dnij za današnje čase.

III.

»Ali more kako bitje uničiti samo sebe? Človek se more telesno umoriti, nikdar pa ne uničiti... Torej tudi ne more duševno življenje ponesti ob telesni smrti človekovi, ker bolezen razdenetelo, a duše ne more razdejati.«

Fr. Lampe: Dušeslovje.

Tone: Rekel si, da je sv. vera le za stare žene — ali o tem ne še danes! Nekaj bolj važnega imam: zadnjič si izustil dvom, ali je sploh duša?

Jurij: Tako je: po smrti ni nič več!

Tone: Hm, odkod imaš to?

Jurij: Prav odkrito povem: bili smo v krčmi, v tisti tam gori, kjer se shajamo naprednjaki; pa smo se menili o tem in onem, tudi o duši... Gospod nadučitelj je prvi rekel: „A, kaj duša? Duše sploh ni! — In mi moramo skrbeti, da uživamo, bogatimo, gospodujemo, dokler živimo!“

Tone: In ti? Ti si bil takoj prepričan, da nimaš duše! Oh, revčki naprednjaki — naposled izgine še vaše telo

v oblaku neumnosti... Pa, čakaj: po smrti je vsega konec, kaj ne?

Jurij: Seveda!

Tone: Ja, vsega je konec — pri pse, mačkah, oslih... — in pri tebi, če hočeš biti oslom, mačkam, psom... podobni! Ali poslušaj:

1. pravim, da si človek in ne žival; človek in žival se precej razlikujeta. Človek ima v sebi moč, da misli, da ume in dela ali dobro ali slabo: — ta moč je duša. Ali ima tako moč tudi žival? Menda ti ni treba dokazovati, da osel ne misli in ne ume! Kar dela človeka, je uprav duša; sicer bi stvar, ki se imenuje človek, ne bila več človek... Zato bo tudi vsak pameten človek užaljen, ako mu rečeš: ti si živina... kajti s tem odrekaš človeku, kar mu je najimenitnejše, da je namreč človek.

Ako torej trdiš: „Po smrti je vsega konec“, trdiš tudi: jaz sem žival; jaz sem osel, ali karkoli hočeš — le človek ne! Pa še več trdiš: jaz sem slabši nego marsikatera žival! Peč teče hitreje od mene, vola bolje; mačka vidi celo po noči; orel se dviga visoko nad oblake — oh, kako revna žival sem jaz... Zato pa le veruj, da nimaš duše: verovati moraš tudi, da si najslabša žival! Jaz pa nočem biti žival, in z menoj tudi drugi ne; mi smo ponosni na to, da imamo dušo, da smo ljudje!

2. pa še drug dokaz, da je duša, in sicer neumrjoča duša! Poglej po svetu: kakšen bi bil svet, ko bi vsi vedeli, da ni duše? Roparji, ubijalci, divjaki bi bili vsi, močnejši bi gospodovali in zatirali slabejšega... Dobro in slabo, čednost in greh — čemu bi to ločili? Uboj, tatvina, nezvestoba — vse to bi bilo brez pomena — vse enako ljubezni, pravici, poštenju... In zares: če vem (če sem prepričan), da je po smrti vsega konec; če se znam varovati tudi na tem svetu, da me ne zasacijo — zakaj bi pač bil še pošten, pravičen, dober?

Ha, rajši bom delal, kar meni dopada in me veseli — ha, saj vest je le lažnjivka, katera naj molči... kaj ne, kako „lušno“ bi bilo tako življenje!

Jurij: Tako daleč pa ne mislim...

Tone: Prav tako daleč pridemo, če bi veljala tvoja: po smrti je vsega konec! Od zverine bi se ločili samo, da bi nas pokopali morda bolj sijajno, nego pokoplje volk raztrgane ovce! Glej izgled: če je po smrti vsega konec — kakšen razloček je med možem, ki skrbno vlada celo našo državo, in med zlodejcem, ki je umoril ženo tega moža — preblago cesarico Elizabeto? Ali sta naš presvetli cesar in Luchen enaka?

Jurij: Molči, da ne zvedo židarmi!

ljali v sužnost. Škofa Hamerja so našli s sakristiji molečega. Prevtarili so mu roko, vtaknili skozi rano vrv ter ga vlečili v zelo oddaljeno mesto Tusejeng. Po potu, ko so ubogega starčka drsali, je molil in oznanjeval Jezusa Kr. križanega. Ko so ga pripeljali v mesto, so ga sežgali! —

O preganjanju kristjanov na Kitajskem predava sedaj v Kolinu frančiškani red deluje sedaj na Kitajskem v devetih škotijah s 130 patri. Pet teh škotij je sedaj popolnoma opustošenih, 1000 cerkva zgubljenih, nobena cerkev ali hiša ni ondi ostala cela. Guverner t. j. poglavar provincije Santung je bil sovražnik cerkve. Povabil je k sebi 70letnega škofa, naj pride z duhovščino k njemu v Yamen, kjer bode dobil varstvo. Duhovščina mu je verjela in prišla je v Yamen. Guverner jo je prijazno sprejel in jo peljal k obedu. Tu so se skoro pričeli grozni prizori. Tri ure so Kitajci zasramovali starega škofa in katoliško duhovščino ter jo pozivali, naj zataji svojo vero. Ker Kitajci niso na svoje nesramne zahteve dobili odgovora, potegnili je guverner meč in zabodel vse katolike, katere je prejel prijazno povabil v goste. Nato je šel guverner s 300 vojniki v škofovo rezidenco ter se v prvi vrsti spravil nad sirotišnico. Redovne sestre in otroke peljali so v samostanski vrt. Za redovne sestre so napravili na vrtu stebre. Sestram so načloveški guvernerjevi prijatelji raztrgali obleko in jih natakili na stebre. Otroke so Kitajci postavili v vrste in guverner je zapovedal vojakom, naj te vrste naskočijo z golimi bajoneti. Na bajonetih nasajene otročiče so kitajski vojaki z divjim upitjem nosili po vrtu, metali jih proč od sebe ter jih zopet nasajali na bajonete. Ko je guverner dovršil ta krvava dejanja, poiskal je bogoslovce. Tem so vojniki odpirali s silo usta ter jim v usta vliвали kri redovnih sester in otrok tako dolgo, da jim je kri pričela teči pri ušesih in nosu. Potem so Kitajci tudi bogoslovce nasadili na kole. Pri vseh teh mukah ni noben katolik in nobena katolikinja odpadla od svoje vere! Beda mej katoliškimi frančiškani na Kitajskem je sedaj nepopisna. Poslali so v Evropo P. Atanazija, da jim izprosi pomoči.

Je-li vera postranska reč?

3. Če je vera postranska reč, kaj pa je potle glavna reč? — Očitno mora namreč biti tudi poglavitna reč, kjer imamo postransko. Kjer ni glavne reke, tudi postranske ni. Kaj je poglavitna reč?

Nekaterim je slava. Ali ti so na opolzli poti. Utegne se kdo višje in višje vzdigovati na krilih sreče, vzpeti se do vrtočlave višave; ali kakor zrakov plov ob viharju in burji ne vzdrži, ampak se brez odpora pusti drviti in pada in telebne na tla, tako se godi tudi pri borjenju slavi. V zračnih višavah človek lahko izgubi ravnotežje, omahne in se zvrne. Saj je vendar naš čas tako bogat takih zgledov. Kdo je bil bolj mogočen od ustvaritelja nemške države, Bismarka? Ali je ostal mogoče do smrti? Naglo je padel z višine v globino. Lahko bi na-

Tone: Ne bodi prenael! Saj vem, da nisi tak, kakor govoriš! Glej, ne le mi kristijani, tudi pogani molijo za svoje ranjke, za očeta, mater, otroka, prijatelja... In prav s tem spoznavajo, da njih ranjki še živijo... prav to je dokaz, da ima človek neumrjočo dušo — da je smrt le ločitev duše od telesa... „Zakaj jočete?“ — je rekel umirajoči Bernardin St. Pierrski ženi in otrokom — „kar je v meni, ki vas ljubi (duša), bo večno živelo... smrt je le hipna ločitev, ne žalujte radi nje... Čutim, da zapuščam zemljo, ne zapustim pa življenja.“

Glej, prav to pravi glas naše vesti: sladki glas resnice — slovesna izjava naše sv. vere. Ona nam kaže to življenje kot preskušnjo, kot boj do zmage, do zveličanja... In ko nam odbije zadnja ura, ležemo trudni na posteljo, a polni upa v boljše življenje...

Zato zapusti nauk, ki te uči, da ni duše; zapusti lažnike, ki te hoté oropati sladkega upanja v večno življenje, ki te ponižujejo do živali, ki ne poznajo več ne časti, ne kreposti, ne prave ljubezni; zapusti lumpe, ki silijo našo mladino v strast, v brezbožnost, v obup...

vedli zgledov iz naše domovine. Ali vsak si jih lahko pokaže sam.

Drugim je poglavitna reč lepota. Ubogi ljudje! Lepota vam gine. Vsak dan zabode vaši lepoti luknjico. Mehur od mila je vaša podoba, ki se lesketa v krasnem barvinem blišču, a se pri tej priči razpoči.

Drugim je zopet zdravje poglavitno. Vsa njihova skrb se peča s telesom, ali trud nima vselej uspeha. Vkljub vsej skrbnosti se ne posreči, zmerom odganjati bolezni. Človeško telo je kakor stanica v kužnem ozračju. Zapiraj okna in vrata še tako skrbno, kužilo vendar pronikne skozi njega, in strašljiva skrb za zdravje rodi le černost srca ali hipohondrijo in čemernež si vedno umišlja, da je bolan.

Še drugim je poglavitna reč živinsko uživanje. Tej vrsti ljudi pravimo epikurejci, po Epikuru, ki je bil posebno udan takemu modrijaanstvu. Ko je samopašen Rimljan slišal iz ust epikurejca, da človek živi zato, da bi užival, je vesel vzkliknil: „Da, ta modrost je zame!“ Joj, kakšna zmota! Ali ne rodi prav nezmereno uživanje nevoljo, gnjus in praznoto, in ali človek ni nič več od zveri v goščavi?

(Dalje pride.)

Politični pregled.

Proč od Rima! — Petrogradski „Kraj“ je te dni prinesel razgovor svojega praškega dopisnika z dr. Lad. Riegrom, starosto čeških politikov. Med drugim pravi dr. Rieger: „Dokler bodo Nemci zahtevali postavno ustanovitev nemškega državnega jezika, se ne more govoriti besede o češko-nemški spravi. Nemoremo pod nobenim pogojem sprejeti te nemške zahteve. Če misli kdo, da je nemško-češko sporazumljenje v gospodarskih vprašanjih uvod k narodnemu političnemu združenju, se jako moti. Vemo le, da države, ki so med seboj združene s političnimi društvi, imajo med seboj hud gospodarski boj; naopak države, ki niso združene, žive med seboj v gospodarski slogi. Kar se pa tiče gibanja „Proč od Rima“, pomeni to vsenemško geslo za Čeha: „K Rimu!“ Pri nas na Češkem je katolicizem spravljiv in potrpežljiv (toleranten). Naša duhovščina je narodna in smo jej hvaležni za jako mnogo. Duhovniki so bili naši prvi narodni buditelji. Bil je pri nas čas, ko večina naših pisateljev so bili le duhovniki. Naša duhovščina je storila neizmerno veliko za omiko ljudstva. Pa večkrat se ta zasluga ne ceni tako, kakor bi bilo potreba. Delovanje naše duhovščine ima za naš narodni razvoj velik pomen.“

Cesarica Friedrich, mati nemškega cesarja, je umrla dne 5. t. m. ob 6 uri na gradu Kronberg v Nemčiji.

Nemški carinarski tarif. — Nemčija je uvedla nov tarif na vnaenje izdelke, ki se uvažajo v Nemčijo. Ta tarif na poljske pridelke (žito), živino, les, pijačo, vino in industrijske izdelke bo seveda občutno zadel Avstro-Ogersko, ker bode poslej povišana carina na te izdelke. Nemški producenti se vsele tega tarifa, ker poslej ne bodo trpeli konkurence, ki je prihajala od zunaj in bodo zamogli prodajati v domovini take izdelke kakor bodo hoteli. Čeravno pa gospodarska vprašanja niso vezana na nobeno prijateljstvo, vendar je Nemčija s tem korakom iz nova pokazala, kako malo jej je do prijateljstva svojih zaveznikov in koliko si upa njim nasproti. Utegne pa se zgoditi, da tudi Avstro-Ogerska ne ostane dolžna, ker Nemčija uvaža k nam več nego mi v Nemčijo.

Avstrija in Italija. — Princ Danilo črnogorski je na nekem obedu izjavil, da Črnogorska ne želi razširiti svojega ozemlja na Albanijo, a da to želi neka druga država. Tej državi pa hoče Črnogora v družbi z Italijo zabraniti prosto pot v Albanijo.

Te besede črnogorskega princa so očitno obrnene proti Avstriji, katere nadaljuje s svojimi zgradbami v Kotoru, vsled česar bi utegnili priti do resnega nesporazumljenja.

Razmere v južni Afriki. — Čuje se, da je predsednik transvaalske republike naprosil našega cesarja za posredovanje med Buri in Angleži. Naš cesar prošnje Krügerjeve ni odklonil, a je baje odgovoril, da se hoče o razmerah prej natančno poučiti.

Novice.

Zdravje tržaškega škofa monsignora Sterka se je, hvala Bogu, vidno zboljšalo, da ni več nevarnosti.

† Dr. Ivan Križanič, stolni dekan v Mariboru je dne 31. julija t. l. umrl v svoji rojstni vasi, v Križu pri Ljutomeru. Bil je ožji rojak kardinala Missie. V življenju je bil zelo marljiv. Pisal je mnogo za družbo sv. Mohorja, katere je v letih 1883 do 1887 izdal njegovo „Zgodovino sv. kat. cerkve“. Njegovo delo je tudi „Razlaga novega velikega katekizma“. Svetila mu večna luč!

Deželni zbor isterski. — V seji od minulega petka dne 2. t. m. je bil sprejet načrt zakona za poravnanje pravnih razmer učiteljev na javnih ljudskih šolah. Vse, predloge, katere je v tem vprašanju stavila manjšina, je italijanska večina, kakor po navadi, odklonila.

V seji od minule sobote se je galerija obnašala sicer neolikano, in jo je predsednik moral zopet dati izprazniti, pač pa se je v zbornici sami izvršila nenadna sprememba. V tej seji so namreč hrvatski poslanci zamogli nemoteni govoriti v materinščini in ital. posl. so jih ne le poslušali, marveč jim celo odgovarjali, kar je dokaz, da znajo tudi oni hrvatski. Rešile so se nekatere formalne točke dnevnega reda tako n. pr. je bil sprejet zakonski načrt o uravnavi pravne razmerja ljudsko-šolskega učiteljstva v Istri, dočim je bil predlog dr. Laginje o preložitvi deželnega zbora, da se rešitev te zadeve izroči državnemu zboru, odklonjen. Predlog Spinčiča za odpravo šolskih taks pride na razpravo v bodočem zasedanju, ki bode k sredi meseca septembra.

V pomoč Salezijancem! Opozarjamo p. n. občinstvo na ta oglas na zadnji strani.

Laharnarjeve skladbe. — Priporočamo gg. organistom in drugim prijateljem glasbe, da pridno segajo po izvrstnih skladbah g. Laharnarja, slovečega slovenskega skladatelja. Več pove oglas na zadnji strani!

Prošnjam za sprejem v Alojzije- višče je pridjal krstni list (brez koleka), spričevalo kozic, šolski spričevali zadnjih dveh semestrov in zapečaten priporočilo domačega dušnega pastirja.

Za Alojzije- višče. — Na novi maši č. g. J. Draščeka v Podgori nabrali 2270 K, na novi maši č. g. A. Rejca v Šebreljah 12 K; preč. g. Ign. Leban 20 K (ravno toliko za „Šolski Dom“), preč. g. Ant. Keber 20 K (ravno toliko za „Šolski Dom“), preč. g. Iv. Vuga 10 K (ravno toliko za „Šolski Dom“), preč. g. Iv. Slokar 5 K, preč. g. Fr. Ceket nabral v cerkvi 960 K; volilo r. preč. g. Jož. Poljšak, bivšega župnika v Prvačini 200 K.

Bog stotero povrni!

Za „Šolski Dom“ so poslali našemu upravnistvu: č. gg. Ludvik Kumar, župnik v Biljani 50 K, A. Pipan, kaplan vojne mornarice 5 K, Ivan Slokar 5 K, Ignacij Leban 20 K, Veledenj. gospa Evfemija Piščanc poročena Pertot 2 K 60 h.

Dela na bohinjski železnici. — Železniško ministerstvo je v zadevi spremembe v načrtu zidanja državne železnice od Podbrda do Gorice ugodilo prošnji mesta goriškega, namreč da se prvotno določeni prostor za postajo med „rudečo hišo“ in živinskim trgov preloži na Blance. V zvezi s postajo na Blanci je tudi projekt uravnave potoka Korna. Po tem projektu naj bi se potok od Grnje izpeljal po novi strugi naravnost v Sočo. Stara struga, ki vodi skozi mesto, pa naj bi se zasula s materialom, ki bi se dobival pri izkopanju predora skozi hrib Kostanjevico. Urad za gradbena dela se je ustanovil te dni v našem mestu, načelnik uradu je inženier Gaspari.

Dela pri predoru skozi goro Črna prst med Podbrdom in Bohinjsko Bistrico vrlo napredujejo. Od septembra lanskega leta in do sedaj izkopali so od Podbrda 22750 m in od Bohinjske strani 340 m, ves predor bode meril 6180 m. Na goriški strani dela h kratu po 40 delavcev, na Bohinjski pa 200. Dela se nepretrgoma noč in dan, delavnik in praznik, delavci se vrstijo vsakih osem ur.

Svet pri Podbrdu je jako trd, tako, da ga morejo razruševati le s pomočjo dinamita, od bohinjske strani pa je svet lapornat in ga morejo razkopavati brez razstreljavanja. Na podbrdski strani vodi dela inženier Vencel Filipp, na bistriški strani pa inž. Josip Fritz.

Predor v Podbrdu prične v oddalji 300 m od cerkve in v višini 521 m nad morjem ter gre pod vasjo Bačo, višočina od tira v predoru do vrha gore merila bode 1497 m.

Ministerstvo bo skušalo postaviti progo na Grahovem blizu cerkve, kakor so ondašnji zastopniki želeli, ter je v Klužah pod Podmelcem dovolilo postajališče za osebni promet.

Slavna županstva naj gredo komisiji na roko, kajti tu in tam se bode lahko še masikaj spremenilo.

Preskušnja gojencev tukajšnega deželnega zavoda gluhonemih bode dne 13. avgusta od 9—12 ure predpoldne.

„Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda“ si je priskrbelo najnovejši čistilni stroj ali „filter“, tolike velikosti, da zadostuje za cela Brda, ker se z njim očisti na uro 10 hektolitrov vina. Čiščenje se vrši na popolnoma naravni način, tako da gre vino skozi nalašč za to pripravljeni stolčeni posebne vrste les, kakor da bi bil namenjen za izdelovanje papirja. S pritiskom sesalke gre vino skozi dotično tvarino, da kar je umazanega ali gostega v vinu, se tamkaj nabira in postane vino koj lepo in čisto kot steklo. Prednost pred vsemi drugimi čistili ima ta stroj še posebno to, da na ta način čiščeno vino prav nič ne izgubi, marveč še bolj prijetno postane, kar je razumljivo, ker priprava pobere vse, kar se slabega nahaja v vinu.

Vsakemu vinorejcu se je gotovo že pripetilo, da ni imel čistih vin; prišel je kupec, dopadlo se mu je vino ali rekel je, ko bi bilo čisto, prav rad bi vam ga plačal eden, tudi dva gl. več.

Da se briska vina težko čistijo, je krivda v dosedanjem sistemu prirejenja vina; nisem sicer popolnoma proti, ali svetloval bi, da bi vsaj nekoliko pustili vreti pod tropinami, t. j. vsaj 12 ur, razumljivo je, da na takem prostoru, v katerem se nahaja par stopinj gorkote, to se pravi pri primerni toploti, katero se potrebuje za vrenje. No, pa tudi vem, da nima vsak toplomerja, dasi bi ga moral imeti, zato bi pa moral pustiti vino toliko časa skupaj, da začne burno vrenje, potem pa pretočiti v sode. Na ta način prirejenih vin bi svetloval da bi se posluževali oni, kateri mislijo držati svoja vina čez poletje, ker tako so veliko bolj zdrava, se bolje čistijo in niso podvržena nikaki bolezni.

Resnica je, da briska vina slovijo kot med najboljšimi, a vendar še ne v oni meri, kakor v resnici zaslužijo. Krivo temu pa je, ker ni še prave razumljivosti in izkušnje v kletarstvu, kajti dalo bi se še veliko bolj napredovati, ako bi bilo malo več vstrajnosti in smisla za združenje; doseglo bi se lahko velike uspehe. Pot, po kateri bi se dalo napredovati, nastopilo je že naše društvo, toda vse kaj bolj živahno bi moralo biti v tem društvu; pristopiti bi moral vsaki vinorejec. In vendar je društvo za letos za velik korak napredovalo v tem, da si je priskrbelo kakor rečeno najnovejši vnočistilni stroj. Zatorej vas vse zavedne Brice opozarjam na ta čistilnik; prednost seveda imajo udje tega društva, kateri plačajo za uporabo čistilnika le neko malo odškodnino, a neudje bodo morali plačati višo svoto, kar je popolnoma pravilno.

Zatorej je moje mnenje tako, da vsaj oni briski vinorejci, ki pridelate do 10 hektolitrov vina, pristopite k temu prekornemu društvu; ker pri tem že uživata ugodnost, da se vam že pri 10 hektol. pridelka, ki se vam očisti na tem stroju, izplača ono, kar znaša udnina, t. j. 10 gl. Vendar pa se oni denar (udnina) pri društvu še obrestuje po 5 odst. Pod tako ugodnimi pogoji bi nikdo ne smel zaostati, da ne bi pristopil; s tem bi ob enem društvu pripomogel do svojega namena, da pospešuje napredek v razprodaji pridelkov itd., z eno besedo, da pripomore vsim Bricem do boljšega blagostanja.

Po tem započetem potu se pride prav lahko na bolje. Torej več resnega nastopanja, zmisel za združenje vsih vinorejcev pod okrilje našega društva in pokažimo svetu, da se gibljemo tudi z drugim ostalim svetom, primerno času in razmeram!

Poseben prikladen trenutek za pristop k društvu pa je letos, ko obeta biti prav obilna trgatev, in ker vem da smo denarja vsi potrebni. Zatorej bi lahko prepustili društvu vina, kolikor bi hoteli; društvo vino proda in dotičnemu izplača, odštevisi udnino kot obrestovani denar,

ki ga ima potem pri društvu. Pod takimi pogoji gotovo lahko vsak pristopi, če mu je količjak do povzdige svojih pridelkov in sploh za dobro svojega gmočnega stanja. Še enkrat torej: oklenimo se vsi našega društva, ker le na ta način nam je vstrajati, le z združenimi močmi dosežemo, kar posamezni ni kos. Bric.

Gosp. Ivan Budin iz Zaisoč neče položiti 200 K pri uredništvu „Primorskega Lista“. V dopisu, ki nam ga je poslal, pravi, da je voljan položiti 200 K pri enem ali drugem advokatu. Dobro! Č. gosp. župnik Juvančič je zadovoljen s to ponudbo. G. Budina pozivljamo, da položi omenjeno svoto pri dr. Franku, katerega v pismu izrecno imenuje. Na dan tedaj! Stvar naj se dožene!

Proti-poziva g. Budina na č. gosp. Juvančiča ne objavimo, ker ne spada k stvari!

Grenka kumara za gospode okoli „Soče“ in „Primorca“, ki so „največji prijatelji“ učiteljstva je podružnica „Sloveskovne zveze“, katere pravila, so že potrjena in se v kratkem ustanovi tudi na Goriškem!

Andrej Gabršček je odgovoril v „Soči“ št. 90. na dopis g. kurata Ivančiča iz Srpence v zadnjem „Prim. L.“ Ta odgovor je tako surov, da bi mu na koncu pristojal edino le podpis „Divjak, ne A. G.“. Mej drugim rabi ta narodni-napredni prvak o gosp. kuratu besede: „Farska brezobraznost, človeček, bivši korporal“. Dalje preti ubogi revček, da bo v „Soči“ slikal njegovo življenje, ko je bil gosp. Ivančič še vojak in kako je našel črno sukno!

Takih surovosti so zmožni le naprednjaki! Vsak pošten in količjak omikar človek bi se moral takih surovosti sramovati!

Iz Bilj. — Prijateljski opozorjen sem zvedel, kako nesramno me je napadel brezvestni dopisun v „Soči“ dne 3. t. m. Vse kar sem govoril v cerkvi splošno — obrača na tuk. naprednjake, ter očita da sem tukajšnjim naprednjakom pretel, da bom s pestjo in polenom šel na nje. Da sl. občinstvo zve, kaj sem v cerkvi 28. julija pridigal, sledi naj tu osnova one pridige: Kristus je jokal nad Jeruzalemom radi trdovratnosti — veliko se je trudil, delal, a Jeruzalem se ni spreobrnul. Dandanes tudi tožimo o slabih časih, o slabih razmerah. Da bomo pa slabe čase in razmere v človeški družbi zboljšali, moramo vsi po svojem stanu delovati po zgledu I. Kr., kakor je govoril zbrani duhovščini prevzorni kardinal pri likom svojega godu „Kristus ni samo vstanočil sv. cerkve ampak je za njo tudi delal, skrbel, trpel in vmrl“.

Po njegovem zgledu so dolžni delovati za čast Božjo, za zveličanje duš: stariši, gospodarji, predstojniki.

1. Stariši so dolžni za otroke moliti, otroke male in dorasle učiti, svariti, — in po potrebi kaznovati.

2. Gospodarji so dolžni paziti na posle itd.

3. Predstojniki — posebno duhovniki so dolžni: moliti, podučevati, svariti in nevstrašeno po zgledu Kr. delati za čast B., za večni in častni blagor vernega ljudstva. Ali se bomo pri izvrševanju svojih dolžnosti zbal nasprotnikov božjega imena? Ne, ampak nevstrašeno naprej! Posebno v sedanjem času slišite in mogoče berete v slabih časnikih toliko proti duhovščini, kaj je to? To je boj proti veri, sv. cerkvi. To delajo naprednjaki.

Ali se bomo vstrašili? Ne! Kat. duhovščina bo nevstrašeno delovala za čast B., večni in častni blagor svojih vernikov, po zgledu J. Kr., ki je zapodil z bičem oskrnjevalce iz tempelja.

O časnikih sem mimogrede opomnil: Dober časnik, dobra knjiga je dober prijatelj, svetovalec, misijonar — slab časnik je zapeljivec, je gad, ki človeka lahko vpiči in ga zastrupi. „Povej mi s kom obučuješ in povem ti kdo si“. Ako bereš dobre knjige in časnike, imaš dobre prijatelje, si dober kristijan, pošten mož. bereš slabe časnike, ne moreš biti dober kristijan, pošten mož“. Tako sem govoril, o domačih naprednjakih nisem govoril. Kar mi „Soča“ očita, da sem žugal tukajšnjim naprednjakom s „pestjo in polenom“ je neresnično, ker sem govoril na sploh o naprednjakih in drugih sovražnikih sv. vere, ki so pravi volkovi, katere treba odganjati s „polenom“.

„Soča“ pravi, da nisem vreden nositi duhovske obleke. O tem naj sodijo moji predstojniki in pa Bog, ne pa naprednjaki!

Sedaj še nekaj. Med številom onih duhovnikov, katere „Soča“ redno napada

sem tudi jaz. Vse kar se morejo zmisлити pišejo. Zakaj, je znano celi goriški okolič, saj to povzdi hranilnica in posojilnica v Biljah, in oznanjuje „kamin“ Ljudske opekarne.

Za čast Božjo, za blagor svojih duhovnikov sem in bom delal in se žrtvoval do zadnjega zdiha — in naj me nasprotniki v „Soči“ blatijo kolikor jim drago, dobri in pošteni Biljenci, Orehovci in Bukovci bodo z menoj!

Ivan Rojec, kurat.

Iz Rihemberga. — Tukajšni naprednjaki željno prosijo, da bi se napravil zopet kak shod. Resolucije in predlogi, ki so bili stavljeni na zadnjem shodu dr. Tume, so že zmanjkali. Prav lahko bi se napravile zopet nove resolucije za kako pol, za kak vodnjak, za reguliranje Branice in Vipave, za kako občinsko klet, za brezobrestna posojila i. t. d.

Upamo, da se bo naš nasvet v Goričici vpošteval.

Zgrevani naprednjaki.

Iz Bovca. — Na zahvalno pismo „Kat. pol. društva“ na Nj. cesarsko Visokost nadvojvoda Fran Ferdinanda radi prevzetja pokroviteljstva nad „Katol. šolskim društvom“ je dobilo društvo naslednjo brzojavno zahvalo:

„Njeg. c. in kr. Visokost Gospod nadvojvoda Franc Ferdinand se srčno zahvaljuje za iskreno in patrijotično izjavo.“ Nostiz F. M. L.

Par odgovorov. — Gospod Andrej Mlekuž, posestnik na Koritnici pri Bovcu! — Na Vaše odprto pismo name, objavljeno v „Soči“, sem bil slučajno opozorjen: odgovarjam pa nanje sledeče na Vašo željo:

Čudno in zelo sumljivo se mi zdi, da Vi obsojate naš shod in „Pr. L.“, kakor je razvidno iz Vašega dopisa, samo zato, da ni list baje resnično poročal o številu vdeležencev na shodu pri Ekselju, kakor da bi bila resničnost stranke odvisna od števila.

Kar se tiče števila vdeležencev pri našem shodu, se popolnoma vjemam s poročiloma „Goričice“ in „Pr. L.“ V to navedem kot glavno pričo podžupana bovskega, gosp. Matija Kravanja, dalje č. g. Al. Mateliča, žup. uprav. v Soči ter g. Iv. Miheliča. Da bije od Vas navedeno število očitno v obraz resnici, svedoči Vam lahko v tem slučaju najkompetentnejša oseba, gosp. vladni komisar!

Vsled tega se mi zdi povsem neverjetno, da bi bila Vaša priča, „naš pristav“, prisoten na shodu!

Da so Vas med ene besede liberalcev omamile, rad verjamem; da Vas bo pa potem prej ali slej glava bolela, si tudi lahko mislim.

Hvalite liberalce, da ne hujskajo stan proti stanu, a žalibog, da so Vam natrosili peska v oči; zasledujte pazljivo „Primorca“, denite roko na srce, pa prašajte se, ne hujskajo li liberalni listi proti stanu, in sicer duhovskemu? Bili ste pri „Huberju“ — povejte, niste li slišali zabavljanja in napadanja celega stanu in sicer duhovskega? Ali se ni v nesramni popevki sramotilo celo papeža?

O čemer me pa izprašujete v zadnjem odstavku, izjavljam odločno zopet, in če hočete, tudi s pestjo v zraku: „biti mora drugače“, zakaj po liberalni poti drvi naše tlačeno ljudstvo na Bovškem v gotov propad.

V nekem drugem dopisu dolži ista „Soča“ podpisanega raznih namišljenih izgredev v Bovcu, in med temi tudi Miheličeve afere. Prepričan sem pa, da se nedolžnost našega vrlega Miheliča na pristojnem mestu izkaže.

Jos. Abram, bovski kaplan.

Včerašnji „Piccolo della Sera“ prinaša podobo neke opice (šimpanza), katero je nek Amerikane vlovil v Afriki ter jo potem doma navadil baje govoriti, pisati svoje ime „Ezav“, gosti na klavir, oblačiti se, peti itd.

Na koncu pa dostavlja „Piccolo“: Dostaviti moramo, da je ta vest prišla iz Amerike t. j. da je ameriška rasa! Brez dvojbe! Prepričani pa smo, da bo tisoč in tisoč čitateljev verovalo židovskemu „Piccolu“. Koliko škode v verskem oziru delajo ti čifutski listi!

Plačujmo davke na pošti! — Večkrat slišimo tožbe o veliki gnječi pri goriški glavni davkariji in o izgubi časa, s katero je združeno plačevanje davkov.

Kmetje izgubljajo s tem po cele dneve. Kako temu pomagati? Čital sem v izvrstnem gospodarskem časopisu: „Narodni Gospodar“, ki izhaja v Ljubljani in katerega kmetovalcem toplo priporočamo, in sicer v št. 14 t. l. sledeče: „Pri vsaki pošti v kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru lahko davek plačujemo. Zato imamo posebno vrsto prejemnic-položnic, ki tvorijo vplačilnice za plačila c. kr. davčnim uradom. To so z dopisnico spojene prejemnice-položnice, s katerimi se lahko opravljajo vsa plačila vsem c. kr. davčnim uradom, c. kr. finančnim in sodnim hranilnim blagajnam. Dobivajo se pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu in pri vseh poštinih uradih in prodajalnicah znamk kos po 7 vinarjev. Te se izpolnijo in vplačujejo enako kakor navadne prejemnice-položnice. Žalibog je stvar med ljudstvom še premalo znana in se skoro nič ne uporablja. Koliko dolgih potov in koliko časa bi si kmet s tem prihranil!“

Varuj se strele! — Letos se je zgodilo mnogo nesreč vsled strele. Zakaj? Ljudje so premalo previdni; tudi ne vedo, kje je strela najbolj nevarna. In kje? Na prostem in pod visokimi drevesi. Že stara nemška pesen pravi:

Pod hrastom ne smeš stati,
in smrek se moraš bati:

pod bukovje se lahko gre...

To je dokazala poskušnja: v gozdu, ki ima dvakrat toliko bukovja, kolikor drugega lesa, je udarila strela 56-krat v hraste, 24-krat v smreke in jelke, pa nobenkrat v bukovno drevo.

Zato, če si v gozdu, kadar treska, stopi hitro pod bukovje; najbolje, pod nizko grmičje. Ne ostajaj na robu gozda; zlasti ne pod visokimi drevesi.

Bolje pa je vendar v gozdu, kakor na prostem; ker strela išče vedno najvišjo točko: — na prostem pa je človek najvišji...

Jour fix vsaki četrtek ob 2 urah v delavski sobi!

Socijalne drobtinice.

„Rdeči prapor“ piše nasproti „Pr. Listu“: „Mi smo rekli, da je spolno občevanje sploh prvi pogoj človeškemu obstanku, ter smo iz tega izvajali, da je zato absurdno spolno občevanje imenovati nečisto.“

Na to odgovarjamo: Spolno občevanje je dvojno, ali zakonsko ali nezakonsko. Zakonsko spolno občevanje zahteva človeška narava in je torej dovoljeno. Nezakonsko spolno občevanje pa je proti človeškemu razumu, tedaj proti naravi, torej greh!

Dalje pravi „Rdeči prapor“: „Da se more poroditi človek, je treba, da se združi dvojje ljudi raznega spola. Narava ne vpraša pri tem prav nič, ali sta cerkev in država dali svoje dovoljenje za to, ali ne, temveč samo pravi, ako hočete, da vam rod ne pogine, tedaj je treba tega in tega. To pa kar je torej res prvi pogoj človeškemu obstanku, pa naj farizeji „Prim. Lista“ zavijajo oči, kolikor hočejo, to imenuje družbica, ki hoče vedno vladati, nečistost in pravi: „Če hočete, da to ne bo nečisto, morate mene prositi za dovoljenje.“

Odgovarjamo: Da se spozna konfuznost teh besedi, treba pomisliti, da razločujemo naravni zakon, kakoršnega gola narava zahteva in pa krščanski zakon t. j. naravni zakon povzdignjen v sakrament. Naravni zakon so sklepali ljudje pred Kristusom in ga še dandanes sklepajo neverniki, ki Kristusa ne poznajo. Ta zakon je pravi zakon in ni konkubinat. — V slučaju, da se ti neverniki spreobrnejo h Kristusu veri, se zakon, ki je bil sklenen prej, ne razruši, ampak se potrdi in povzdigne v sakrament.

Vse drugače pa je z zakonom med kristjani! Kristus je povzdignil sv. zakon v sakrament in dal s tem sv. cerkvi oblast deliti ta sakrament. Kristijan, ki hoče stopiti v sv. zakon, mora natanko izpolniti ne samo naravno postavlo ampak tudi cerkveno. S tem ni rečeno, da mora prositi dovoljenja za zakon. Do zakona ima vsakdo pravico, ako izpolni postavlo! Sv. cerkev, ki je namestnica Jezusa Kristusa, ima oblast postavljati kristjanom postave, od katerih je odvisna veljavnost sv. zakona. Tako je na pr. sv. tridentinski koncilj določil, da bodi zakon veljaven le, ako se sklene pred župnikom, ali njega namestnikom. Kristijan, ki ravna proti tej postavi, ne sklene sv. zakona, ampak konkubinat. Tak zakon je neveljaven, kajti za veljavnost zakona

med kristjani, ni dovolj, da se izpolni le naravna postava, ampak tudi cerkvena! Socijalni demokratje se temu smejejo — pa zakaj? Zato, ker ne očejo verovati v Jezusa Kristusa! To je edina točka, katera nas loči! Jezus Kristus je nam pravi Bog, njim navaden človek, sv. cerkev nam namestnica Jezusa Kristusa — njim farji! Evo, zato sklepajo divje zakone — ki niso družega, ko konkubinat!

Dalje pišejo: „Oni (katoličani) trdijo, da tak (divji) zakon ni veljaven, da je to konkubinat in zgodilo se je že, da so kristjanu, ki je bil po državnih postavah oženjen, vskratili sakrament umirajočih, če se niso prej tudi cerkveno poročili.“

Odgovarjamo: To je samo po sebi umljivo! Človek, kateri ne uboga sv. cerkve glede zakona, ni vreden sv. sakramentov. Nevrednemu kristjanu se ne smejo deliti sv. sakramenti. To vé vsak otrok, le socijalni demokratje ne. O pač vedo! S temi frazami bi radi le resnico zatajili, ker se je bojé!

Na druge surove izraze, s katerimi nas je „Rdeči prapor“ počastil, n. pr.: oslarije, bedarije, mojstri v neumnosti, najbedastejši vseh časopisov, teletina, pismarji goriški, farizeji, jezuitizem „Pr. Lista“, solisti, zvijači, lažniki, mazači, glasilo poneumnjevanja, šmirblat itd., ne bomo odgovarjali, ker nam je le do resnice, katero bi radi socijalni demokratje prekrili in utajili!

Nabrežina. — Štrajk traja dalje. Bati se je, da bo stvar končala na škodo delavcev-trpinov. Gospodarji, ki si delajo drug drugemu konkurenco, nočejo ničesar slišati o povišanju mezde, ker pravijo, da obrt nima zadostnega prometa. Tega pa so krivi le oni sami, ki se drug drugega spodjedajo.

Na spomenico delavcev za zboljšanje plače so gospodarji odgovorili, da naj počakajo še dva meseca, potem da se bodo menili! Ta obsodbe vredni odgovor je delavce silno razkačil, da jih je začelo štrajkati okoli 1000.

Na drugi strani pa opominjamo delavce, naj se nikar ne dajo slepiti od socijalnih demokratov. Voditelji socijalnih demokratov jim bodo več škodili ko koristili. Ti samo mešajo in dražijo. Dobiček imajo na zadnje le oni sami!

O delu in plačilu. — 4. Delavni čas se mora postavno določiti. Mučenje in zatiranje ubogih delavcev vpije v nebesa za maščevanje. Tako je govoril Bog Mojzesu z ozirom na zatiranje izraelskega ljudstva v egiptovski sužnosti: „Videl sem revo svojega ljudstva v Egiptu in slišal sem njega krik zavoljo trdobe tistih, ki so postavljeni čez dela; in ker poznam njegovo težavo, sem stopil dol ga rešiti iz rok Egipčanov in ga izpeljal iz te dežele v dobro in prostorno deželo... Prišlo je tedaj vpitje Izraelovih otrok do mene in sem videl njih stisko, s katero jih zatirajo Egipčani.“ (II. Mojz. 3.)

Da si delavci ne pokvarijo svojega zdravja in ne izgubijo telesnih moči, določa se navadno, da ne sme delavna doba pri obrtnem in tvorničnem delu, kakor tudi pri prometu prekoračiti najvišjega zneska desetih ur tekom 24 ur. Pri delih, ki zahtevajo še posebno porabo človeških moči, ali ki so spojena z nevarnostjo za človeško zdravje, ne sme delavni čas raztezati se čez več kakor osem ur.

Zakonodajstvo bi moralo za različna dela določiti različno delavno dobo. Le na ta način bi bili delavci zavarovani pred izmolževanjem in zatiranjem.

Delo čez določeno uro naj dovoljujejo oblastva le za nekaj časa in sicer o potrebi. Navadno se določa, da naj delo čez uro ne traja več ko dve uri in da naj se poplača z dvojno plačo. K temu delu se more siliti delavec le takrat, ko je zahteva javna varnost ali pa je obrtno proizvajanje v nevarnosti.

5. Ob nedeljah in praznikih mora počivati vse delo! Tako govori Gospod: „Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela; sedmi dan pa je sobota Gospoda, tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina, ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat.“ (II. Mojz. 20.) To je ostra zapoved Božja! Izjemo glede te zapovedi naj dovolj cerkev in država le pri onih podjetjih, pri katerih bi pretrganje dela bilo v veliko škodo, ali pa ki se radi naravne potrebe ne morejo pretrgati. Nedeljski delavci morajo pa vendar imeti čas, da lahko ob nedeljah in praznikih svoje verske dolžnosti izpolnijo. Bati se jim

mora tudi v tednu prost dan v nadomestilo za nedeljo, ker drugače bi njih telesne moči opešale. Nedeljski počitek naj se razteza od sobote zvečer do ponedeljka zjutraj t. j. 36 ur.

(Dalje pride.)

Za kratek čas.

Razna mnenja. — „Soča“ pravi, da „Primorski List“ je „Prismojencec“, „Edinost“, da „Primorski List“ je „kri- voverski list“, „Rdeči prapor“ pa, da je „jezuitski šmirblat“.

„Primorski List“ pa pravi: Bog daj norcem pamet!

Nekaj za zakonske, ki se radi kregajo. — Ne hvalijo zastoj stari ljudje starih časov. Poslušajte, kako je pred 200 leti gosposka ravnala s zakonskima, ki sta živela v prepiru. Dala ju je zapreti v majhno celico z enim oknom, eno posteljo, eno mizo, enim stolom. Hrano so jima prinesli v eni skledi, zraven priložili le eno žlico, en nož, ene vilice, sploh od vsake potrebne reči so jima privoščili le po eno stvar. Tega sodnijskega ravnanja so se bale posebno ženske. Morebiti bi bilo tudi dandanes bolje tako ravnati s prepirljivima zakonskima, kakor pa da ju kličejo pred Poncija in Pilata.

Učencea

sprejme v prodajalnico **G. Likar** v Gorici.

Anton Potatzky

v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnberskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine

za krojače in čevljarje.

Svetinjske, rožni venci mašne knjižice.

Hišna obnava za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Majbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Št. 962

Op.

Razglas.

Naznanja se, da

JAVNA DRAŽBA

zastavil II. četrtega t. j. mesecev aprila, maja in junija 1900.

začne v ponedeljek 9. septembra 1901 ter se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavljalnice in ž njo združene hranilnice.

V Gorici, 3. avgusta 1901.

OZNANILO.

Oskrbištvu stolne cerkve v Gorici proda za dober kup dele starih orgelj, ki so popolnoma še za rabo, n. pr. klavijaturo, pedal, dva meha, abstrakte in drugo. — Natančneje se o tem poizve pri stolnem župniku dr. Fr. Sedeju.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Krojaški mojster Franc Čufer

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji,
izdeluje

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporoča se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Laharnarjeve skladbe

se dobe pri skladatelju na Št. Viškigori (p. Slap ob Idriji) in sicer po znižani ceni še sledeče:

1. „Sveta maša“ za mešani zbor. Op. 1. 80 vin.
2. „Gorske cvetlice“. Slovenski napravi za čvetero in petero mešanih glasov. Op. 4. 90 vin.
3. „Pomladanski odmevi“. Pesmi za sopran, alt, tenor in bas. Op. 5. 1 K 20 v.
4. „Glasi radosti“. Za možki zbor (sopran in alt ad libitum). Op. 7. 50 vin.
5. „Gorski odmevi“. Zbirka možkih zborov in čveterosplov. Op. 8. 1 K 40 v.

Vinko Podgornik,

posestnik in trgovec,
Gorica,

Šempeterska ulica št. 68,

priporoča p. n. občinstvu svojo trgovino jedilnega blaga, kakor tudi turšico itd. itd.

Cene so najnižje.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovico, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Josip Blokar

na trgu svetega Antona št. 11.
v Gorici.

Priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. — Petrolej v zoboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Sveče I. in II. vrste. — Vino v butilkah n. pr. Malaga, Marsala, Cicer, Burgunjer itd. itd.

Postrežba točna. Cene zmerne.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semenški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi, z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

C. kr. priv.

civilni, uradniški in vojaški krojač in trgovec

v Gorici, na Travniku št. 22 I. nadstr.

M. POVERAJ,

P. n. občinstvu priporoča svoje izborni zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotovih oblek, sobne in dežne plašče, vsakovrstno možko perilo, srajce Jäger, spodnje hlače ter nogovice, oficirske in uradniške priprave, sploh vse, kar je treba paradnim odlekam za vsaki stan.

Lepa prilžnost za letno sezono!

Radi preselitve s 1. avgustom 1901 na Travnik št. 5 v prillžje

se prodaja blago po tovarniških cenah!

Naznanilo.

Ker se me išče še vedno na Travniku št. 11, kjer sem delal prej in je sedaj tam fotograf Marega, javljam s tem slavnemu občinstvu, da se nahaja moj novi ateljé že dve leti v

Gosposki ulici

št. 7 II. nadstr. v hiši „Gor. ljud. posojilnice“, kjer je tudi „Krojaška zadruga“. Ateljé je v vsakem oziru najmodernejši, najlepši, največji v Gorici, ter urejen velikomestno.

Priporoča se tudi v bodoče naklonjenosti slavnega občinstva, bilježim se z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič,

odlikovani fotografski zavod
v Gorici, Gosposka ulica 7.

V pomoč Salezijancem!

Žrebanje nepreklicno 30. dec. 1901.

Efektna loterija

za zgradbo zavetišča in odgojevališča v Ljubljani.

Srečka 50 v.

Srečke se dobivajo v odborovi pisarni v Ljubljani, Gosposke ulice.

Razprodajalcem popust.

Lekarna

Cristofoletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da zgine v kratkem času omotica in životna létnost (mrtnost). Te kapljice tudi storé, da élovek ráje je.

(Varstvena znamka)

Želodec, storé, da zgine v kratkem času omotica in životna létnost (mrtnost). Te kapljice tudi storé, da élovek ráje je.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI
v Gorici.

Ena največjih švicarskih tovarn za ure me je pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot reklamiramo, žepne ure prav fino izdelane skoraj zastoj prodajati.

gold. 2 10

nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebrnjeno franc. verižico in tokom.

gold. 4 20

prava srebrna remont. ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.

gold. 4 70

prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angl. verižico in tokom.

gold. 11

prava 14karat. zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljno se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

BR. TJE HURVIZ

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstr. c. kr. uradniške zveze itd. Krakovo, Stradon 17. (Avstrijsko).

*Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Agentje se sprejmejo.

Izvrstne, priznane najboljše

Jeklene pluge

z 1, 2, 3 in 4 lemeži,

brane za njive in travnike

členasta in dijagonalna

Droblilne in gladke jeklene-ploščaste poljske valje,

sejalne stroje „AGRICOLA“.

Stroje za košnjo trave, detelje in žita, konjske grablje

in grablje za žito, stroje za obračanje sena, patentirane stroje za sušenje

sadja, zelenjadi itd.

Stiskalnice za vino in sadje, tudi za druge namene, sadne in grozdne mline, stroje za robkanje grozdja.

Samodelujoče patentirane škroplilnice proti peronospori, grinjavu in krvavi uši

„SYPHONIA“,

premakljive štedilne peči s kotli, stroje za parenje krme.

proizvajata in prodajata pa najnovejši konstrukciji

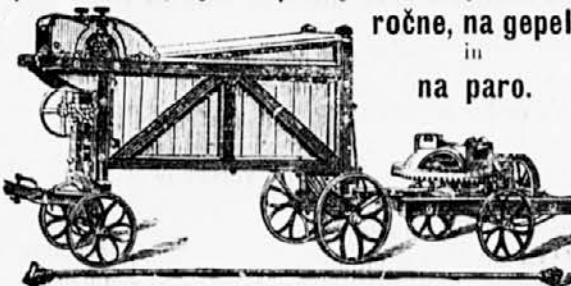
Mlatilne stroje

s patentiranimi valjastimi podlagami za sklepno mazilo

ročne, na gepel

in

na paro.

Vsakovrstne gepelne

za vprego od 1 do 6 konj,

najnovejše čistilne mline za žito, trijerje,

stroje za mrvenje koruze,

slamoreznice, mline za drobljenje žita

in stroje za rezanje korenjstva,

Ročne stiskalnice za seno in slamo, nepremakljive in prepeljive,

in sploh vse gospodarske stroje

PH. MAYFAHRTH in drug,

c. in kr. edino priv. tvornice gospodarskih strojev, livarne in fužine na paro

Ustan. 1872. Dunaj (Wien) II/1, Taborstrasse 71. 750 delavcev

odlikovane z nad 450 zlatimi, srebrnimi in medenimi kolajnami iz vseh večih razstav.

Obsežni katalogi in mnoge priznanice pošiljajo se na zahtevo brezplačno. — Zastopniki in razprodajalci se iščejo.